

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١١٢٨٥١

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

عنوان :

بررسی نقش پایگاه اجتماعی - اقتصادی رأی دهندگان

در انتخابات دهم ریاست جمهوری ایران

(مطالعه موردی شهرستان دشتستان)

نگارش :

حسین اصبغی

استاد راهنما :

دکتر صادق زیباکلام

استاد مشاور :

دکتر سید رحیم ابوالحسنی

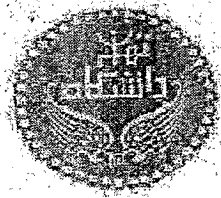
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم سیاسی

موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی
تهران

اردیبهشت ۱۳۸۹

۱۳۸۹/۳/۱۱

۱۳۶۸۵۱

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
گروه آموزشی علوم سیاسی
گواهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد: حسین اصبعی

در رشته : علوم سیاسی : گرایش :

با عنوان : بررسی نقش پایگاه اجتماعی - اقتصادی رای دهندگان در انتخابات دهم ریاست جمهوری (مطالعه موردی شهرستان دشتستان)

را در تاریخ : ۱۳۸۹/۲/۷

به عدد	به حروف
۱۹	نوزده

با نمره نهایی :

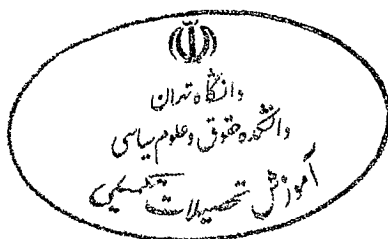
ارزیابی نمود .

عالی

با درجه :

ردیف	مشخصات هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضاء
۱	استاد راهنما استاد راهنمای دوم (حسب مورد):	دکتر صادق زیباکلام	استاد	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲	استاد مشاور	دکتر سید رحیم ابوالحسنی	استادیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۳	استاد داور (یا استاد مشاور دوم)	دکتر ابراهیم متقی	دانشیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۴	استاد مدعو	-	-	-	-
۵	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی :	دکتر عبدالرحمن عالم	استاد	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	

تذکر : این برگه پس از تکمیل هیات داوران در نخستین صفحه پایان نامه درج می گردد .

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه تهران

شماره _____
تاریخ _____
پیوست _____

اداره کل تحصیلات تکمیلی

باسمه تعالی

تمهید نامه اصالت اثر

اینجانب شیراصبی متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه / رساله حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مأخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه / رساله قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پردیس / دانشکده / مرکز دانشگاه تهران می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو
امضاء شیراصبی
تاریخ ۱۳۸۵

آدرس: خیابان انقلاب اول خیابان فخر رازی - پلاک ۵ - کد پستی: ۱۳۰۴۵/۵۶۸

فاکس: ۶۴۹۷۳۱۴

به یاد زلف نگونسار شاهدان چمن

چکیده

مشارکت سیاسی دارای صورتهای مختلفی است که پرداختن به هر یک از آنها می تواند روشنگر یکی از جنبه های این پدیده مهم در دنیای سیاست و اجتماع باشد. در پژوهش حاضر، انتخابات بحث برانگیز دوره دهم ریاست جمهوری ایران بعنوان یک از وجوه مشارکت سیاسی یا بهتر بگوییم مهمترین آنها در این کشور، از نقطه نظر تأثیری که پایگاههای اجتماعی- اقتصادی افراد و گروهها در نوع گزینش سیاسی آنها یا رفتار رأی دهی شان بجا می گذارد، با توجه به رویکردهای جامعه شناسانه موجود در این زمینه، مورد بررسی قرار گرفته است. در واقع فرضیه اصلی این تحقیق بر این مبنا قرار دارد که پایگاه اجتماعی- اقتصادی نیروهای اجتماعی، موجب می شود تا نوع گزینش سیاسی آنها در این انتخابات خاص متفاوت از یکدیگر باشد. به تعبیری دیگر، رفتار رأی دهی یا گزینش سیاسی رأی دهندگان برآمده از خاستگاه یا پایگاه طبقاتی آنها بوده است. محیط پژوهش، شهرستان دشتستان از توابع استان بوشهر و جامعه آماری تحقیق نیز رأی دهندگان در این شهرستان می باشند. یافته ها در این پژوهش گویای این است که میان پایگاه اجتماعی - اقتصادی رأی دهندگان و نوع گزینش سیاسی یا رفتار رأی دهی آنها رابطه معنا داری وجود دارد. بگونه ای که داده های آماری نیز مؤید این موضوع بوده است. اما در ارتباط با فرضیه دیگر این پژوهش که ناظر به تأثیر پایگاه اجتماعی- اقتصادی بر میزان مشارکت سیاسی است، باید گفت برخلاف غالب نظریات موجود، رابطه معناداری میان این دو متغیر، دست کم در محیط جغرافیایی مورد مطالعه دیده نمی شود. ضمن آنکه نتایج قابل تأمل دیگری نیز از بطن پژوهش بدست آمد که بمنظور پرهیز از تطویل کلام، از ذکر آنها خودداری شده و در فصل ششم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

کلید واژگان: انتخابات، پایگاه اجتماعی - اقتصادی، مشارکت سیاسی، گزینش سیاسی، رفتار رأی دهی.

فهرست

صفحه	عنوان
۱.....	کلیات.....
۲.....	۱- طرح موضوع.....
۴.....	۲- هدف پژوهش.....
۴.....	۳- سؤال اصلی و سئوالات فرعی.....
۵.....	۴- فرضیه‌ها.....
۶.....	۵- متغیرها.....
۶.....	۶- تعریف مفاهیم.....
۱۲.....	۷- اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۲۴.....	۸- روش پژوهش.....
۲۵.....	۹- پیشینه پژوهش.....
۳۰.....	۱۰- منابع و مراجع پژوهش.....
۳۰.....	۱۱- سازماندهی پژوهش.....
۳۱.....	۱۲- محیط جغرافیایی پژوهش.....
۳۱.....	۱۳- مشکلات و تنگناهای پژوهش.....

بخش ۱: مبانی نظری و روش‌شناسی ۳۳

فصل اول: دیدگاهها و نظریه‌ها درباره تاثیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی بر نوع‌گزینش

رأی‌دهندگان ۳۴

درآمد ۳۴

پایگاه اجتماعی - اقتصادی ۳۶

پایگاه اجتماعی - اقتصادی یا طبقه؟ ۳۸

رهیافت جامعه‌شناختی ۳۹

تعلقات اجتماعی یا عضویت گروهی ۴۰

۱- پل لازارسفلد و دیگران ۴۱

۲- کن براون ۴۳

۳- رونالد اینگلهارت ۴۵

۴- لیپست ۶

۵- آلموند و وربا ۵۲

۱-۵- مشارکت شغلی ۵۵

۲-۵- طبقه و مشارکت سیاسی ۵۵

۶- دیوید اپترو چارلز پین ۵۶

۷-دانیل لرنر ۵۹

۷-۱- شهرنشینی ۶۲

۷-۲- سواد ۶۳

۷-۳- مشارکت رسانه‌ای ۶۳

۷-۴- مشارکت سیاسی - اجتماعی ۶۳

۸- ساموئل هانتینگتون ۶۶

۹- دال سیونگ یو ۷۲

طبقه اجتماعی و مشارکت سیاسی؛ بررسی رویکرد طبقات اجتماعی در انتخابات

ریاست جمهوری ۷۵

ساختار طبقاتی و قشربندی اجتماعی کنونی در ایران ۷۸

خرده بورژوازی ۷۸

طبقه کارگر ۸۰

سرمایه داران ۸۱

طبقه متوسط ۸۳

قشرهای بالا ۸۵

- ۸۶.....قشرهای متوسط سنتی
- ۸۶.....قشرهای متوسط جدید
- ۸۷.....قشرهای پائین و کارگری سنتی
- ۸۷.....قشرهای پائین و کارگری جدید
- ۸۸.....قشرهای حاشیه‌ای
- ۸۹.....فصل دوم: روش‌شناسی
- ۸۹.....درآمد
- ۹۰.....۱-پیمایش
- ۹۱.....۲-انواع پیمایش‌ها
- ۹۱.....۲-۱-پیمایش‌های انتخاباتی کشوری
- ۹۲.....۲-۲-تحقیقات حوزه‌های انتخاباتی
- ۹۲.....۲-۳-تحقیقات بین کشوری
- ۹۲.....۲-۴-تحقیقات متمرکز
- ۹۲.....۳-پرسشنامه
- ۹۳.....۴-مولفه‌های پرسشنامه پژوهش حاضر
- ۹۵.....۵-نحوه تجزیه و تحلیل اطلاعات (فنون پردازش داده‌ها)

۹۶.....۱-۵-کای اسکوتر (کی دو) و جداول دو بعدی.....

۹۶.....۲-۵-سطح معنی داری.....

۹۸.....۳-۵-ضریب وی کرامر.....

۹۹.....۴-۵-جامعه آماری.....

۹۹.....۵-۵-حجم نمونه.....

۱۰۰.....۶-محیط پژوهش.....

بخش ۲: نگاهی به انتخابات دهم ریاست جمهوری ایران و قشربندی اجتماعی در

شهرستان دشتستان.....۱۰۱.....

فصل سوم: صورتبندی نیروهای سیاسی و اجتماعی در انتخابات دهم ریاست جمهوری

ایران.....۱۰۲.....

درآمد.....۱۰۲.....

۱-آرایش سیاسی نیروها، تشکلهای و شخصیت‌های وابسته به جریان اصلاح طلب ۱۰۳

۱-۱-حزب، سازمانها و تشکلهای اصلاح طلب در انتخابات دهم.....۱۰۶.....

۱-۱-۱-سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی.....۱۰۷.....

۱-۱-۲-جبهه مشارکت ایران اسلامی.....۱۰۸.....

- ۱۰۹..... ۳-۱-۱-مجمع روحانیون مبارز
- ۱۱۰..... ۴-۱-۱-حزب اسلامی و رفاه کارگران
- ۱۱۱..... ۵-۱-۱-نیروهای ملی و مذهبی (گروه ایران فردا)
- ۱۱۲..... ۶-۱-۱-حزب کارگزاران سازندگی
- ۱۱۳..... ۷-۱-۱-حزب اعتماد ملی
- ۱۱۵..... ۸-۱-۱-سازمان دانش‌آموختگان ایران (ادوار تحکیم وحدت)
- ۲- آرایش سیاسی نیروها، تشکلهای و شخصیتهای وابسته به جریان اصولگرا... ۱۱۶
- ۱-۲- احزاب، سازمانها و تشکلهای اصولگرا در انتخابات دهم..... ۱۱۷
- ۱-۲-۱- حزب موئلغه اسلامی..... ۱۱۸
- ۲-۱-۲- جمعیت دفاع از ارزشهای انقلاب اسلامی..... ۱۱۹
- ۳-۱-۲- جامعه زینب..... ۱۲۰
- ۴-۱-۲- موسسه فرهنگی انصار حزب الله..... ۱۲۱
- ۳- پوپولیسم یا توده‌گرایی..... ۱۲۳
- ۴- نقش رسانه‌ها در رفتار رأی‌دهی..... ۱۲۵

- ۱۲۵..... ۴-۱- تلویزیون
- ۱۲۵..... ۴-۲- ماهواره
- ۱۲۶..... ۴-۳- اینترنت
- ۱۲۸..... فصل چهارم: نگاهی به قشربندی اجتماعی در شهرستان دشتستان
- ۱۲۸..... درآمد
- ۱۲۹..... ۱- دشتستان
- ۱۳۰..... ۱-۱- مشاغل
- ۱۳۰..... ۱-۲- شهرنشینی
- ۱۳۱..... ۱-۳- سواد
- ۱۳۵..... بخش ۳: تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیات
- ۱۳۶..... فصل پنجم: تجزیه و تحلیل اطلاعات و یافته‌های تحقیق
- ۱۳۶..... درآمد
- ۱۳۷..... نتایج توصیفی تحقیق (جداول یک بعدی)
- ۱۳۷..... بررسی مشخصات عمومی و فردی پاسخگویان
- ۱۸۲..... فصل ششم - آزمون فرضیات و یافته‌های تحقیق

- درآمد ۱۸۲
- بررسی رابطه بین درآمد و نوع گزینش سیاسی ۱۸۸
- بررسی رابطه بین منزلت شغلی و نوع گزینش سیاسی ۱۸۹
- بررسی رابطه بین تحصیلات و نوع گزینش سیاسی ۱۸۹
- بررسی رابطه بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و نوع گزینش سیاسی ۱۸۹
- بررسی رابطه بین درآمد و میزان مشارکت سیاسی ۱۹۰
- بررسی رابطه بین تحصیلات و میزان مشارکت سیاسی ۱۹۰
- بررسی رابطه بین منزلت شغلی افراد و میزان مشارکت سیاسی ۱۹۱
- بررسی رابطه بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و میزان مشارکت سیاسی ۱۹۱
- سایر یافته‌های تحقیق ۱۹۲
- بررسی رابطه بین سن و نوع گزینش سیاسی ۱۹۲
- بررسی رابطه بین جنسیت و نوع گزینش سیاسی ۱۹۳
- بررسی رابطه بین استفاده از تلویزیون و نوع گزینش سیاسی ۱۹۳
- بررسی رابطه بین استفاده از ماهواره و نوع گزینش سیاسی ۱۹۴

۱۹۵..... بررسی رابطه بین جنسیت و میزان مشارکت سیاسی

۱۹۵..... بررسی رابطه بین وضعیت منزل مسکونی و میزان مشارکت سیاسی

۱۹۵..... بررسی رابطه بین وضعیت تأهل و میزان مشارکت سیاسی

۱۹۶... بررسی رابطه بین استفاده از تلویزیون و ماهواره و میزان مشارکت سیاسی

۱۹۷..... نتیجه‌گیری

۲۱۳..... کتابنامه

..... پیوست

فهرست جداول و نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار رابطه بین شهرنشینی و میزان تراکم جمعیت بر سواد.....	۶۴
نمودار متغیرهای مرتبط با مشارکت سیاسی - اجتماعی.....	۶۵
نمودار رابطه نوع شخصیت با چهار متغیر نوسازی.....	۵
نمودار رابطه بین نهادمندی سیاسی و تقاضاهای مشارکت.....	۶۷
نمودار تأثیر متغیرهای اجتماعی بر مشارکت.....	۷۰
نمودار صورتبندی اجتماعی شهرستان دشتستان بر پایه شغل، سطح درآمد و تحصیلات.....	۱۳۴
جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت.....	۱۳۸
جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن.....	۱۳۹
جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل.....	۱۴۰
جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات.....	۱۴۱
جدول ۵: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت منزل مسکونی.....	۱۴۲
جدول ۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قیمت تقریبی مسکن.....	۱۴۳
جدول ۷: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب متراژ مسکن.....	۱۴۴
جدول ۸: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت داشتن اتومبیل	

۱۴۵.....(خود/اعضای خانواده).....

جدول ۹: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شاخص پایگاه اقتصادی

۴۵.....و اجتماعی.....

جدول ۱۰: توزیع فراوانی مهمترین ویژگی یک مسئول دولتی در سطح کلان

۱۴۷.....(مثل رئیس جمهور) از نظر پاسخگویان.....

جدول ۱۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان استفاده از رسانه های

۱۴۸.....جمعی در شبانه روز.....

جدول ۱۲: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان دنبال نمودن اخبار و

۱۵۰.....اطلاعات از طریق رسانه.....

جدول ۱۳: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب بحث و گفتگوی سیاسی

۱۵۱.....با دیگران.....

جدول ۱۴: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پیگیری اخبار سیاسی از

۱۵۲.....روزنامه یا تلویزیون.....

جدول ۱۵: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شرکت در انتخابات طی سه

۱۵۲.....سال گذشته.....

جدول ۱۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب فعالیت در ستاد انتخاباتی..... ۱۵۴

جدول ۱۷: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب ملاقات با مقامات سیاسی در سطح

شهرستان، استان و کشور..... ۱۵۵

جدول ۱۸: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شرکت در سخنرانی های سیاسی

یا راهپیمایی ها..... ۱۵۶

جدول ۱۹: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان وجود زمینه فعالیت

سیاسی در کشور..... ۱۵۷

جدول ۲۰: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب عضویت در گروه یا جناح

سیاسی..... ۱۵۸

جدول ۲۱: نام گروه یا جناح سیاسی مربوطه..... ۱۵۹

جدول ۲۲: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب گرایش به کاندیداهای دو جناح

چپ و راست..... ۱۵۹

جدول ۲۳: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب گرایش به اصول گرایان

و اصلاح طلبان..... ۱۶۰

جدول ۲۴: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان شرکت در انتخابات

۲۲ خرداد ۱۳۸۸..... ۱۶۰

جدول ۲۵: توزیع پاسخگویان بر اساس کاندید انتخابی ۱۶۱

جدول ۲۶: توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس دلیل آنها برای انتخاب کاندیدای

مورد نظر ۱۶۲

جدول ۲۷: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سؤال "شما از

برنامه های تلویزیونی کدامیک از کاندیدها بیشتر خوششان آمد؟" ۱۶۳

جدول ۲۸: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شاخص مشارکت سیاسی ۱۶۳

جدول شماره ۲۹: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و جنسیت

پاسخگویان ۱۶۵

جدول شماره ۳۰: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و سطح درآمد ۶۶

جدول شماره ۳۱: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و مسکن ۱۶۷

جدول شماره ۳۲: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و تحصیلات ... ۱۶۸

جدول شماره ۳۳: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و شاخص

پایگاه ۱۶۹

جدول شماره ۳۴: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و وضعیت تاهل ۱۷۰

جدول شماره ۳۵: بررسی رابطه بین میزان منزلت شغلی افراد و مشارکت

سیاسی ۱۷۱

جدول شماره ۳۶: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و استفاده از

تلویزیون ۱۷۲

جدول شماره ۳۷: بررسی رابطه بین میزان مشارکت سیاسی و استفاده از

ماهواره ۱۷۳

جدول شماره ۳۸: بررسی رابطه بین جنسیت و نوع گزینش سیاسی ۱۷۴

جدول شماره ۳۹: بررسی رابطه بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی و نوع گزینش

سیاسی ۱۷۵

جدول شماره ۴۰: بررسی رابطه بین درآمد و نوع گزینش سیاسی ۱۷۶

جدول شماره ۴۱: بررسی رابطه بین سن و نوع گزینش سیاسی ۱۷۷

جدول شماره ۴۲: بررسی رابطه بین منزلت شغلی و نوع گزینش سیاسی ۱۷۸

جدول شماره ۴۳: بررسی رابطه بین استفاده از تلویزیون و نوع گزینش

سیاسی ۱۷۹

جدول شماره ۴۴: بررسی رابطه بین استفاده از ماهواره و نوع گزینش سیاسی ۱۸۰

جدول شماره ۴۵: بررسی رابطه بین میزان تحصیلات و نوع گزینش سیاسی ۱۸۱